

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ

พระคุณพ่อ

อมรา มลีลา

ISBN 974-9617-37-1

ภาพปก : นิธิ สถาปิตานนท์

บทนำ

หลวงปู่หลุย จันทสาโร จะเล่าเรื่องในชาดก และ
ธรรมบทต่างๆ ให้ลูกศิษย์ฟังเสมอๆ จนพวกเราคุ้นเคย
กับเรื่องเหล่านี้ประหนึ่งได้อ่านเองจากพระไตรปิฎก

วันหนึ่ง ก็เกิดมีการถกเถียงกันขึ้นถึงเรื่องพระ
เวสสันดร หลายคนลงความเห็นว่ ถ้าเรามีพ่ออย่างพระ
เวสสันดรเราคงหมดรักและไม่ปรารถนามาเป็นพ่อลูกกัน
อีก เพราะเอาเราเป็นสะพานเพื่อตัวเองจะได้บรรลุอนุตตร
สัมมาสัมโพธิญาณ

ดิฉันแย้งว่าไม่จริง หลวงปู่หลุยเล่าว่า เพราะท่าน
รัก ห่วงหวงพระกุมารกุมารีประหนึ่งแก้วตาดวงใจ ไม่
อยากให้มาตกระกำลำบากอยู่กับท่านในป่า ท่านจึงตั้งค่า
ตัวไว้ลิบลิว ซึ่งคนสามัญธรรมดาจะไถ่ซื้อไปไม่ได้ เว้นไว้
แต่พระบิดาของท่าน ทรงดำริตั้งนั้นแล้วจึงตัดพระทัยยก
ให้ชูชก แต่ทั้งๆ ที่มีเหตุผลสารพันอย่างเช่นนั้นแล้ว เมื่อ
เห็นชูชกเมียนดีไล่ต้อนสองกุมาร ความรัก ความผูกพัน
ยึดอาลัย สัญชาติญาณของความเป็นพ่อ ก็มาสั่นคลอน
ความตั้งพระทัยแรกจนแทบจะฆ่าชูชกเพื่อเอาพระกุมารคืน
การที่ท่านต้องข่มพระทัย ยึดอยู่กับเหตุผลนั้นต่าง
หาก คือปิยบุตรท่าน เพราะท่านต้องต่อสู้กับการจากพราภ

ความไม่แน่นอนว่าชุกจะดูแลจนพระกุมารไปถึงพระนคร
ปลอดภัยหรือไม่ ถ้าไม่ตัดพระทัยเสี่ยง ก็ไม่มีโอกาส
เหมือนท่านเห็นแก่ตัว

ความรู้สึกเหล่านี้ที่ต่อสู้กัน แล้วท่านต้องเอากำลัง
แห่งสติปัญญามาตัดสิน ให้ทรงแน่แน่ว สงบนิ่งอยู่ได้ แม้
พระกุมารจะรำไห่ วอนขอให้ท่านช่วย นั่นต่างหากคือการ
บำเพ็ญปรমัตถทาน ผนวกกับปฐมเหตุดั้งเดิมที่แต่ละฝ่าย
ได้อธิษฐานต่อพระที่ปังกร ขอมาข้องเกี่ยวกัน เพื่อร่วม
บำเพ็ญบารมี

กลุ่มที่ฟังอยู่ก็เลยคาดคั้นให้ดิฉันเขียนเรื่องนี้ขึ้นมา
ให้ทันวันที่ ๕ ธันวาคม ศกนี้ เพื่อถวายพระราชกุศลแด่
ท่านผู้เป็น พ่อของแผ่นดิน

เพื่อที่จะให้เกล็ดชาดกบทนี้ไม่เตลิดหลงป่าจนหา
ทางออกไม่ได้ ดิฉันเล่าตามหลวงปู่หลุยก็จริง แต่ก็ได้
อ้างอิงส่วนที่เหลือตาม

- ๑) มหาเวสสันดรชาดก
- ๒) มุณีนาถที่ปณี ของพระเทพมุณี (วิลาศ ญาณวโร
ป.ธ. ๙)
- ๓) ชินมหานิทาน ที่ปังกรพุทธวงศ์ที่ ๑ ใน ๓๓/๒/
๓๕๓

พระคุณพ่อ

นับถอยหลังแต่ภัทรกัปนี้ไปสี่สงไขยกับหนึ่งแสนมหากัป ในอสงไขยที่หนึ่งตอนแรกทีเดียว มีสารมณฑกัปหนึ่งบังเกิดขึ้น กล่าวคือ เป็นกัปที่มีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอุบัติในโลก ๔ พระองค์ คือ พระตันหังกรพุทธเจ้า พระเมธังกรพุทธเจ้า พระสรณังกรพุทธเจ้า และพระที่ปังกรพุทธเจ้า

ในระยะเวลาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๓ พระองค์แรกเสด็จมาอุบัติ ตรัสรู้ และประกาศพระศาสนาอยู่นั้น พระศรีศากยมุนีโคดม พระผู้มีพระภาคของเรา ก็ได้มาเกิดในโลกนี้ เป็นพระโพธิสัตว์ ได้พบปะและสร้างบารมีในสำนักของพระพุทธเจ้าเหล่านั้นทุกๆ พระองค์มา แต่วาสนาบารมียังไม่เต็มทีบริบูรณ์ดีจึงยังไม่ได้รับพุทธพยากรณ์จากพระโอษฐ์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้ง ๓ พระองค์นั้นเลย

ครั้นถึงศาสนาของพระที่ปังกรพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ทรงอุบัติขึ้น แล้วประกาศพระพุทธานุศาสนานา

ยังศาสนธรรมให้แผ่กว้างออกไป ผู้คนทั้งหลายใน
สมัยนั้นได้รับรสพระธรรมเทศนาต่างก็บรรลุมรรค
ผลตามสมควรแก่อุปนิสัยแห่งตนเป็นอันมาก พระ
ผู้มีพระภาคของเราเสวยพระชาติเป็นพราหมณ์หนุ่ม
ชาวเมืองรัมมนคร นามว่า สุเมธพราหมณ์ มีทรัพย์
มหาศาลมากมายหลายโกฏิ และยังเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในเชิงมนต์ วิชาโหราศาสตร์ สำเร็จในคัมภีร์ทำนาย
ลักษณะและคัมภีร์อิติหาสะอันเป็นวิชาประจำตระกูล
พราหมณ์

วันหนึ่ง สุเมธพราหมณ์พิจารณาถึงความ
ทุกข์จากการก่อภพชาติ กำเนิดเกิดเป็นรูปกายขึ้น
มา ชาติก่อ - เกิดชรา ชราก่อ - เกิดพยาธิ มรณะ
ความเจ็บไข้และความตาย เมื่อชีวิตแตกพราวจาก
กายก็เป็นทุกข์ใหญ่ ยิ่งกว่าทุกข์ทั้งปวง เมื่อเกิดแก่
เจ็บตายมีขึ้นมาได้ ความไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่
ตายก็คงจะมีเช่นกัน

คิดอุปมาทบทวนย้อนหน้าย้อนหลังดังนี้แล้ว
ก็ตัดสินใจสละทรัพย์สมบัติของตน บริจาคให้เป็น
ทานแจกจ่ายคนอนาถาหาที่พึ่งมิได้จนหมดสิ้น แล้ว

จาริกสู่ป่าใหญ่ จัดแจงสร้างอาศรมเป็นที่อาศัย บวช
เป็นดาบส บำเพ็ญพรตพรหมจรรย์

ไม่กี่วันต่อมาก็ละทิ้งอาศรมที่อยู่ เพราะทำ
ให้ใจยังยึดห่วง เข้าป่าลึกไปอีก อาศรัยร่มไม้รุกขมูล
เป็นที่อยู่ เลือกดูผลไม้ที่หล่นลงมาเอง ใช้กินเป็น
อาหารพอประทังชีวิต ตั้งจิตมุ่งมั่นปฏิบัติบำเพ็ญ
เพียรพยายามอยู่ในป่า ไม่นานก็ได้บรรลุอภิญญา
สมาบัติเพลิดเพลินเป็นสุขอยู่ในฌาน

เมื่อพระที่ปังกรพุทธเจ้ารับอาราธนาชาวรัมม-
นครเสด็จมาแสดงธรรมโปรดในพระนคร จึงเกิดเหตุ
โกลาหล เพราะประชาชนทั้งหลายมีความชื่นชม
โสมนัส ต่างพากันจัดแจงตกแต่งหนทางสำหรับให้
พระที่ปังกรและพระสาวกดำเนิน

ขณะนั้นสุเมธดาบสเที่ยวจาริกมาทางอากาศ
เห็นประชาชนประชุมอยู่เป็นหมู่ จึงลงมาใต้ถาม
ทราบความแล้วก็ขอโอกาสชาวเมือง ช่วยถากถาง
ทำทางถวายพระพุทธรเจ้าบ้าง ชาวเมืองก็ยกตรง
บริเวณที่มีโคลนเลน ต้องหาดินมาถมเกลี่ย ให้ท่าน
ทำ สุเมธดาบสก็ใช้หนังสือที่รongsั่งผูกทำเป็น

กะทอห่อหิวเศษดินมาถมบริเวณที่เป็นหล่มโคลนเลน
นั้น ยังไม่ทันสำเร็จ เหลือยาวประมาณช่วงตัวคน
ก็ได้เวลาที่สมเด็จพระที่นั่งจักรพรรดิพิมานเสด็จพาพระสาวกมาใกล้
จะถึง

สุเมธดาบสมิจิตปีติเบิกบานอธิษฐานอุทิศชีวิต
ถวาย แล้วทอดกายนอนคว่ำหน้าลงต่อถนนที่ขาด
เป็นหล่มโคลนเลนเหลว ที่ตนยังทำไม่ทันเสร็จนั้น
เสมือนเป็นสะพานให้พระพุทธเจ้าและพระสาวก
ดำเนินผ่านไป จะได้ไม่สิ้นเป็นอันตราย

เมื่อพระที่นั่งจักรพรรดิมาอยู่ตรงศีรษะของสุเมธ
ดาบส ก็ทรงพิจารณาด้วยพระสัมพันธัญญตา
แล้วทรงสงเคราะห์ยกพระบาทเบื้องขวาจรดกายดาบส
แล้วเสด็จพาพระสาวกเหยียบกายสะพานนั้นไป เมื่อ
สงฆ์บริษัทรบผ่านไปหมดสิ้นแล้ว สุเมธดาบสก็สามารถ
ลุกขึ้นได้อย่างปกติด้วยฤทธิ์ของฌานสมาบัติ แล้ว
ติดตามมหาชนเข้าไปฟังพระธรรมเทศนาที่มณฑป
ซึ่งอุบาสกอุบาสิกาชาวเมืองสร้าง ปลูกาดพุทธอาสน์
ตกแต่งประดับประดาอย่างวิจิตร เพื่อรับเสด็จพระ
พุทธองค์

หากสุเมธดาบสปรารถนาจะกำจัดกิเลสให้
ขาดจากขันธสันดาน เพียงได้ฟังพระธรรมเทศนา
ครั้งนี้ก็จะได้บรรลุอรหัตผล เพราะอุปนิสัยแห่งพระ
อรหันต์รุ่งเรืองเต็มอยู่ในจิตใจแล้ว แต่ท่านเคยสั่งสม
วาสนาบารมีมาเพื่อบรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ
เป็นพระพุทธเจ้ามานานนักหนาแล้ว จึงตั้งจิต
อธิษฐานปรารถนาพุทธภูมิ

พระที่ปังกรแสดงธรรมจบแล้ว ตรัสพยากรณ์
สุเมธดาบสท่ามกลางพุทธบริษัทว่า นานไปใน
อนาคตกาลเบื้องหน้า ดาบสผู้นี้จักมาอุบัติตรัสรู้เป็น
พระพุทธเจ้าองค์หนึ่งในโลกทรงนามว่า สมเด็จพระ
ศรีศากยมุนีโคดม ในระยะเวลาอีกสี่สหัสวรรษหนึ่ง
แสนมหากัป จัดเป็นนิตยโพธิสัตว์ คือเที่ยงแท้ที่จะ
ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เพราะได้รับคำพยากรณ์
จากพระโอรสของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยตรวจดู
ด้วยพระสัมพันธัญญุตญาณอย่างถ่องแท้แล้วว่า ท่าน
สร้างสมบ่มบารมีมาในอดีตชาติ เพื่อพระอนุตตร-
สัมมาสัมโพธิญาณเพียบพร้อม เพียงพอที่จะได้
รับพยากรณ์ และพระพุทธภูมิหรือความปรารถนา

เป็นพระพุทธเจ้า นั่นก็จะสำเร็จได้ในภายภาคหน้า
อย่างมีต้องสงสัย

จากนั้นท่านก็แสดงถึงทศบารมีธรรมทั้งสิบที่
สุเมธดาบสจะต้องบำเพ็ญ จบลงด้วยพระชาติที่มา
เป็นพระเวสสันดร ดรุณีนางหนึ่งจึงขอโอกาสพระ
ที่ปังกรปวารณาตัวมาเกิดเป็นพระนางมัทรี เพื่อพระ
เวสสันดรจะได้อาศัยตัดพระทัยบริจาคเป็นมหาทาน
ครั้งพระเวสสันดรมาเสวยพระชาติเป็นเจ้าชาย
สิหัตถะ ดร็สรู้อนุดตรสัมมาสัมโพธิญาณ ขอให้เธอ
ได้ฟังธรรมของพระองค์ แล้วสำเร็จอรหัตผล เด็ก
ชายเด็กหญิงคู่หนึ่งก็ปวารณาตัวเป็นชาลีกับกัณหาเพื่อ
บรรลุมุขัตติธรรมในสมัยของพระโคตมพุทธเจ้าด้วย
พระพุทธที่ปังกรก็ประทานพรให้เป็นไปดังประสงค์

กาลเวลาผ่านไปจนถึงพระชาติที่พระผู้มีพระ
ภาคเจ้าของเรา มาเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร
โพธิสัตว์ เป็นโอรสพระเจ้าสญชัยและพระนางมุสดี
เจ้าผู้ครองนครสีพี เมื่อพระนางมุสดีทรงพระครรภ์
ถ้วนไตรมาส ก็ปรารถนาจะประพาสชมพระนคร
พระเจ้าสญชัยโปรดให้ตกแต่งเมือง และให้ชบวน

เสด็จเวียนขวารอบพระนครไปตามถนนหลวงที่พ่อค้า
ทั้งปวงประชุมกันมิได้ขาด พระนางประจวบพระ
ครรภ์ และประสูติพระราชกุมารในสถานที่นั้น จึงได้
พระนามว่า เวสสันดร เพราะประสูติกลางพระนคร
ตรอกพ่อค้า

คราวนั้น ยังมีนางช่างฉันทันต์เที่ยวอยู่กลาง
อากาศ พาบบุตรสีขาวยุติธรรมตั้งสี่เขาไกรลาสมาไว้ใน
โรงช่างต้น ประชาชนจึงให้ชื่อว่าปัจฉัยนาเคนทร์
เพราะเกิดเป็นปัจฉัยแก่พระเวสสันดร

พระเวสสันดรเมื่ออุปนิสัยมิได้ย่อหย่อนในการ
บริจาคมหาทานมาตั้งแต่พระชนม์ได้ ๔ - ๕ ชั้นษา
แม้ยากผู้ใดปรารถนาดวงหทัยเนื้อเลือด ก็จะไม่
บริจาคมให้เป็นทานได้ เมื่อพระชนม์ได้ ๑๖ ชั้นษา
ก็เชี่ยวชาญรู้ศิลปศาสตร์ ๑๘ ประการจบสิ้น พระเจ้า
สญชัยจึงนำพระมัทรี ราชธิดากษัตริย์มัททราช มา
อภิเษกให้เป็นอัครมเหสี และมอบราชสมบัติให้ขึ้น
ครอง

พระองค์โปรดให้อำมาตย์ทำทานศาลาที่ประตู
เมืองทั้งสี่ ที่กลางพระนคร และที่หน้าประตูพระ

ราชวัง รวมเป็น ๖ แห่ง และให้จัดเงินทองเสื้อผ้า ข้าวของมีค่าสำหรับแจกให้ยากเข็ญใจทุกถ้วนหน้า เป็นที่รักใคร่ของไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน

เมื่อพระนางมัทรีประสูติพระโอรส พระประยูรญาติรับด้วยชายทองบริสุทธิ์ จึงถวายนามว่า ซาลี ต่อมาเมื่อทรงพระครรภ์ครบสอง ประสูติ พระธิดาซึ่งรองรับด้วยหนังหมี จึงชื่อว่า กัณหา

คราวนั้นเมืองกาลิงครัฐข้าวยากมากแพง ฝนแล้งไม่ตกทั่วประเทศ ข้าวกล้าทั้งหลายก็ตายทุก นิคมเขตแคว้นแคว้น ประชาชนยากแค้น อดอาหาร จนซูบผอม จึงไปประชุมพร้อมกันที่หน้าพระลาน ร้องทุกข์แก่พระเจ้ากาลิงครัฐ พระองค์ทรงรักษา อุโบสถสิ้นกำหนด ๗ วัน ฝนก็ยังไม่ตก

ประชาชนจึงขอให้พระเจ้ากาลิงครัฐจัดหา พราหมณ์ผู้ฉลาดไปยังสีพีราชธานี เพื่อทูลขอช้าง แก้วมหามงคล บัจฉยานาเคนทร์ เพราะช้างทรงนี้ไป อยู่ที่ใดจะยังความชุ่มชื้นมีฝนตกลงมาทุกขอบเขต ความนิคม เกิดความอุดมสมบูรณ์ พระเจ้ากาลิงค- ราชก็ให้พราหมณ์ทั้งแปดมายังกรุงสีพีราชธานี ตรง

ไปสู่สถานที่พระเวสสันดรเสด็จมาทรงแจกทาน
ประนมนิ้วขึ้นเหนือหัว แล้วร้องถวายชัย ทูลขอช้าง
แก้ว พระเวสสันดรเห็นความลำบากของชาวเมือง
กาลิงครัฐ จึงยกช้างปัจจัยนาเคนทร์ให้ โดยหลั่งน้ำ
จากคนที่ทองให้ตกลงเหนือมือพราหมณ์

พราหมณ์ทั้งหลาย เมื่อได้รับพระราชทาน
ช้างแก้วแล้วขึ้นขับช้ออกจากกรุงสีพีไป ประชาชน
ชาวเมืองก็กรูเกรียวไล่ล้อมสกัดหน้าสกัดหลังจะ
เอาช้างคืน ครั้นทราบความจากพราหมณ์ว่าพระ
เวสสันดรประทานให้ก็เป็นเดือดเป็นแค้น ไม่พอใจ
พากันไปชุมนุมหน้าพระลาน ฟ้องร้องพระเจ้าสุทนต์
ว่า พระเวสสันดรกระทำผิดราชกิจประเพณีแต่
โบราณ ให้ช้างมหามงคลแก่พราหมณ์ที่มาขอ ช้าง
นี้คู่ควรไว้ประดับสำหรับเมือง

พระเจ้าสุทนต์จึงตัดสินให้เนรเทศพระเวสสันดร
เสียจากเมืองแต่วันพรุ่งนี้ แล้วให้นายนักการไปทูล
พระเวสสันดรให้ทรงทราบ ท่านก็มีได้ท้อพระราช
ศรัทธาที่จะทำทาน ทรงปรารภว่า ถึงไม่มีทรัพย์สิน
สิ่งของบริจาค หากยากผู้ใดจะปรารถนาเอาหัวใจ

หรือดวงตาทั้งคู่ ท่านก็จะเชือดออกบริจาคให้เป็น
ทาน จึงตรัสสั่งนายนักการให้ช่วยทูลผลัดไปอีก ๒
วัน เพื่อท่านจะได้บำเพ็ญทานให้อิมศรีทธา แล้วจึง
ถวายบังคมลาไปอยู่ป่าเขาแดงดอนตามโทษานุโทษ

พระเวสสันดรตรัสสั่งเสนาบดีให้ตระเตรียม
สัตตสดกมหาทาน คือการให้ของ ๗ สิ่ง สิ่งละ ๗๐๐
ได้แก่ ช้าง ม้า ยานราชรถ หมิง โคนม ทาส
กรรมกรชายหญิง ประสมสิ่งละเจ็ดร้อย ไว้ ณ โรง
ทาน แล้วเสด็จไปปราสาทพระมัทรี ทรงสอนให้
ทำทานไว้เสมอมิได้ขาด จะได้เป็นบุญนิธิขุมทอง
อันใหญ่ติดตามตน ให้อภิบาลบำรุงรักษาสองกุมาร
อย่าประมาท ทั้งภักดีปฏิบัติต่อพระเจ้าสญชัยและ
พระนางมุสดี อย่าให้เคืองขัดอัธยาศัย สำหรับพระ
มัทรีเอง หากกรงกษัตริย์พระองค์ใดปรารถนาจะ
รับไปเป็นอัครราชกัญญา ก็ไม่ต้องอาลัยถึงพระองค์
เพราะท่านถูกเนรเทศจากพระนคร คงจะไปสิ้นพระ
ชนม์เสียในป่าดงนั้นแล

พระนางมัทรีเมื่อทราบความ ก็ทูลขอติดตาม
พระเวสสันดรไปด้วย พร้อมทั้งพระโอรสธิดา แล้ว

พากันไปทูลลาพระเจ้าสุญชัยและพระนางผุสดี ในวันเสด็จจากพระนครก็ได้ไปรยแก้วแหวนให้เป็นทาน แก่เหล่ายากที่หนึ่งเนื่องแน่นตามถนนหลวง แม้ม้าเทียมรถและราชรถทรงก็มีคนตามมาทูลขอ พระองค์ก็มอบให้หมดทุกสิ่งของ พระนางมัทรีก็มีได้ตัดทาน ทรงอนุโมทนาทานที่พระเวสสันดรทำทุกสิ่งอัน แล้วพระเวสสันดรก็อุ้มซาลี ขณะที่พระมัทรีอุ้มกัณหาพากันเสด็จดำเนินมาตามทาง เพื่อไปเขาวงกต

ทั้งสี่องค์เสด็จในวันเดียวมิทันพลบจากพระราชวัง ลุถึงศาลานอกพระทวารเมืองเจตราช ก็พากันเข้าอาศัย ชนชาวเมืองเจตราชที่เกี่ยวสัจจมาตามทางเข้ามาทูลถาม ครั้นทราบความ ก็นำคดีไปทูลแต่กลุ่มกษัตริย์เจตราช ต่างองค์ก็เสด็จมาดูแลและทูลเชิญเสด็จขึ้นผ่านพาราเจตราช เป็นกษัตริย์แทนการเสด็จไปทนทุกข์ที่เขาวงกต

พระเวสสันดรปฏิเสธ

กษัตริย์เจตราชทูลขอให้พักค้างคืนและเสวยกระยาหารเช้าเสียก่อน จากนั้นก็พาไปยังประเทศทางตรงประตูป่า แล้วเรียกพรานป่าเจตบุตรมาสั่งให้

เป็นพนักงานรักษาทวารหิมพานต์ คอยดูแลไม่ให้ใครแปลกปลอมผ่านเข้าไปได้ จากนั้นพระเวสสันดรก็พาพระนางมัทรี โอรส ธิดา เดินทางต่อไป

พระอินทร์ให้พระเวสสุกรรมมาสร้างอาศรมพร้อมบริวารเครื่องบวชเป็นดาบสถวายไว้ที่เวียงหว่างเขาวงกต พร้อมจาริกอักษรบอกไว้ที่บ้านประตู เมื่อพระเวสสันดรมาถึงก็พากันเข้าพักอาศัย พระองค์ทรงบรรพชาเป็นดาบส พระนางมัทรีก็บวชเป็นดาบสนี รวบรวมทั้งชาลีและกัณหา

พระนางมัทรีทรงรับภาระออกไปหาผลไม้มาเป็นอาหาร รวมทั้งน้ำกินน้ำใช้ ดูแลปิดกวาดอาศรมให้กัณหาชาลีเล่นอยู่ใกล้ๆ อาศรมที่พระเวสสันดรบำเพ็ญพรต เป็นดังนี้ สิ้นเวลาไป ๗ เดือน

จะกล่าวถึงพราหมณ์เฒ่ายากจน อาศัยอยู่ละแวกบ้านทุนวิฐ ติดกับเมืองกาลิงครัฐ เป็นคนเข็ญใจไร้ญาติ เทียวภิกขาจารไปด้วยวณิพกยากจันทาล เฒ่าค่อยเก็บหอมรอมริบไว้ที่ละน้อย จนได้ทองถึงร้อยกษาปณ์ จะเอาไว้กับตัวก็กลัวภัย เลยเอาไปฝากเพื่อนพราหมณ์ผิวเมียไว้ แล้วก็ออกเที่ยว

ภิกษุอาจารย์ต่อไปจนล่วงเลยกำหนด

พราหมณ์สองผิวเมียที่รับฝาก เห็นเต่าชูชก
หายเงียบไป ก็เอาทองที่รับฝากไว้มาจับจ่ายใช้สอย
จนหมด ครั้นชูชกมาทางก็มีรู้จะทำประการใด เลยยก
อมิตตดาธิดาสาวให้เป็นสิทธิขาดแก่ชูชก ชูชกก็มีจิต
เกษมสันต์โสมนัสยิ่ง ลาสกุลพราหมณ์ลงจากเรือ
พานางอมิตตดาไปสู่บ้านทุนวิฐ อยู่ร่วมภิรมย์สม
สนิทเสน่หา

อมิตตดาก็คิดว่าตัวเป็นทาส มิได้นึกว่าเป็น
สาวได้ผิวแก่ ดูแลปฏิบัติชูชกมิให้มีที่ตำหนิ ประดา
พราหมณ์หนุ่มๆ ในหมู่บ้านเห็นอมิตตดามีวัตรจรรยา
ดี รู้ปฏิบัติทุกสิ่งสารพัดดูแลบ้านและสามี ก็นึก
เปรียบเทียบกับเมียของตน ทำให้โกรธกลับบ้านมา
มีปากเสียงทะเลาะทุ่มเถียงกับภรรยา

หญิงทั้งหลายหมดทุกเรือน เมื่อถูกตำหนิ
แทนที่จะตั้งใจแก้ไขปรับปรุงตน กลับโกรธแค้น
อมิตตดา แล้วรวมหมู่กันไปชุมนุมอ่อนอยู่ที่ทำน้ำ คอย
เวลาที่นางมาตักน้ำ จะได้ด่าเสียดสี เพื่อว่านางทน
อับอายไม่ได้ จะได้หนีไปเสียจากบ้านทุนวิฐ

อมิตตดาเมื่อถูกระรานด่าว่า ก็ร้องให้กลับมา
ขอร้องชูชกให้หาข้าหญิงชายมาให้นางใช้ ชูชกก็อ้าง
ว่าไม่มีเงินทอง นางก็แนะนำให้ไปทูลขอกัณหาชาลี
จากพระเวสสันดร ชูชกจึงเดินทางไปสู่เขาวงกต
ประจันหน้ากับนายเจตบุตร จึงแต่งเรื่องว่าตนเป็น
พราหมณ์ปุโรหิต ถูกราชสาส์นจากพระเจ้าสญชัย
จะมาเชิญตั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กลับสู่พระนคร เพราะ
ชาวสี่ทิศลายจากอาฆาตประทุษร้ายโทษแล้ว นาย
เจตบุตรก็หลงเชื่อ ตระเตรียมเสบียงอาหารและชี้
ทางให้ไปสู่อาศรมของพระอจุตฤๅษี เพื่อเฝ้าถามทาง
ต่อไปยังอาศรมสิงขรของพระเวสสันดร

ชูชกก็ตั้งต้นไปตามค่านายเจตบุตร เสร็จ
จนพระอจุตฤๅษีวางใจ ยอมบอกทางให้ เฒ่าก็ไปจน
ถึงที่พักของพระเวสสันดร รอคอยจนพระนางมัทรี
อุ้มกัณหาเมื่อหนึ่ง จูงชาลีอีกเมื่อหนึ่ง ไปทูลฝากพระ
เวสสันดรให้ช่วยดูแล แล้วมาจัดหาขอเสียม กระเช้า
สานสาแหรกคานขึ้นใส่ป่า เสด็จไปหาผลไม้ดั่งที่
เคยทำมาเป็นประจำ ต่อเพลายืนจึงจะกลับคืนมา
อาศรม

แต่มาชูชกก็เข้ามาทูลขอสองราชกุมารไปเป็น
ทาสทาสี พระเวสสันดรนั้น ตั้งแต่ถูกเนรเทศมาอยู่
ป่า ก็ครุ่นคิดหาทางจะให้พระนางมัทรีและสองกุมาร
กลับคืนพระนคร ด้วยว่าหากพระองค์เป็นอะไรไป
ทั้งหมดจะปลอดภัยได้อย่างไรในราวป่า เมื่อชูชกมา
ทูลขอก็คิดสบโอกาส แต่ทรงขอร้องชูชกว่า เลื่อน
ไปสักคืนหนึ่งเถิด ให้พระมัทรีเธอได้อนุโมทนาใน
ปิยบุตรทาน เพราะเธออุ้มท้อง พุ่มพักถนอมเลี้ยง
มาด้วยความเหนื่อยยาก

ชูชกก็ทัดทานว่าผู้หญิงนั้นที่ใจใหญ่ หยิบ
ยกลูกออกยื่นเป็นยอดทานนั้นยากแท้ ขอพระองค์
โปรดเรียกกัณหาชาลีมาพระราชทานเสียเลย จะ
เหมาะกว่า สองกุมารได้ยืมก็แอบไปซ่อนตัวในสระ
บัวโดยเดินถอยหลังลงสู่สระ พระเวสสันดรสังเกต
ดูรอยเท้าก็รู้เท่าทัน จึงตรัสเรียกสองกุมารขึ้นจาก
สระ ปล่อยให้หยุดร้องไห้ แล้วตรัสให้จำคำของ
พระองค์ไว้ โดยได้ตั้งค่าตัวของชาลีเป็นทองคำ
แท่งหนักพันตำลึง ส่วนของกัณหาเป็นโคอุสุภราช
ทาสทาสี รถพาหณะ ช้าง สิ่งละร้อยละร้อย รวมทั้ง

ทองแท่งอีกร้อยตำลึง ซึ่งพระองค์แน่พระทัยว่า ใคร
ก็ไม่สามารถไถ่ตัวไปได้ เว้นแต่พระเจ้าสญชัย

แล้วตรัสเรียกชูชกมารับพระราชทานสอง
กุมาร โดยหลั่งอุทกธาราให้ตกลงบนมือพราหมณ์
ทันใดนั้นก็เกิดเสียงอุโฆษครื้นครื้นไปสองแสนสี่
หมื่นโยชน์ ดังไฟบรรลัยกัลป์จะผลาญโลกให้ทำลาย
วายวินาศ ผุ่สัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ก็เผ่นโผนโจนดิน ส่ง
เสียงร้องคำรามกึกก้อง พระยาเขาพระสุเมรุก็เอน
อ่อน แก้วเก้าเนาวรัตน์แสนสัตตรัตน์เรืองรองส่อง
สาธุการ ท้องฟ้าช่อมอัปอลเวง เสียงโครมเครง
ครื้นครื้น ผนสวรรค์เฟื่องฟุ้งเป็นฟองฝอย เมขลา
เหาะลอยล่อแก้วอยู่แหวววิบ รามสูรก็ขว้างขวาน
ประหารอยู่เปรี๊ยะๆ เสียงสนั่นลั่นโลก นาคราชใน
เบื่องบนก็เบือนบิดนฤมิตกาย ชูเศียรถวายเป็นสักการะ
บูชา เทพยดานิกรนับโกฏิต่างน้อมศิโรตม์อยู่ไสว
ยอพระกรไหว้อยู่แออัด ว่าเจ้าประคุณของสัตว์ผู้
ยากเอ๋ย อันทานนี้ยากที่บุคคลผู้ใดเลยจะทำได้ เว้น
ไว้แต่หน่อพระชินสีห์อันทรงสร้างพระบารมีมามาก
แล้ว ขอให้พระทูลกระหม่อมแก้วจงสำเร็จ แต่

อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในอนาคตกาลนั้นเถิด

เมื่อชูชกได้รับพระราชทานสองกุมารแล้ว ก็เอาเชือกมัดแขนกัณหาชालีเข้าด้วยกัน แล้วเอาปลายเชือกอีกข้างถือตามตีต้อนพระกุมารมาต่อหน้าพระเวสสันดร พระองค์ทอดพระเนตรเห็น ก็รู้สึกเจ็บปวดปานถูกควักดวงพระเนตรทั้งสองข้าง ยิ่งได้สดับเสียงร่ำไห้ของสองกุมารร่ำพันทูลขอให้พระบิดาช่วย ก็แทบกลั้นอัสสุชลธาราไว้มิได้

พระเวสสันดรแม้จะหักพระทัยเพื่อความปลอดภัยของสองกุมารในภายภาคหน้า เมื่อเห็นชูชกจบบ้างกับพระกุมารอย่างไม่เกรงพระทัย ก็สงสารลูกจับใจ รู้สึกประหนึ่งถูกชูชกควักคว้านดวงหทัยไป แทบจะทวงเอาพระกุมารคืนมา แต่ด้วยขัตติยมานะ พระองค์ทรงกำหนดพระทัยให้ตั้งมั่นในเหตุผลและประโยชน์ของพระกุมาร จึงข่มพระทัยสงบนิ่งอยู่

ชูชกพาสองพระกุมารมาถึงทางหินตะปุ่มตะป่ำเหยียบพลาดล้มลง เชือกที่มัดหลุดจากข้อมือ สองกุมารออกวิ่งมาสู้อาศรมพระบิดา เต็มาราก็โกรธ

เกรี้ยว ฉวยได้เร็ววไม่ไล่ตี กัณหาร้องวอนให้พระ
บิดาช่วย ว่าชีวิตลูกคงไม่รอด ชะรอยพราหมณ์นี้
จะเป็นผีปีศาจแกเล้งแปลงมาขอทาน ดีประทานให้
เจ็บใจจะขาด แล้วจะหักคอลูกลงกลางดิน จะฉีก
เชือดสุบเลือดกินเป็นอาหาร

พระเวสสันดรมิอาจกลั้นน้ำตาไว้ได้ แต่ก็หัก
พระทัยนึกถึงความปลอดภัยของพระกุมารในเบื้อง
หน้า กัณหาสุดจะเข้าใจพระบิดา ทั้งเสียใจน้อยใจ
จึงตัดพ้อว่า เจ้าประคุณของลูกเอ๋ย ที่จะได้กลับมา
เป็นพ่อลูกกันสืบไปนั้นอย่าหวัง ลูกขอลาไปตามเวร
ชูชกก็ฉุดลากสองกุมารไปจากอาศรมจนลับลวงประตู
ป่าเมื่อพลบค่ำ

พระอินทร์คำนึงถึงที่พระเวสสันดรได้กระทำ
ปิยบุตรทานแก่ชูชกไป หากมีชายหินชาติผู้ใดผู้หนึ่ง
ตั้งต้นมาถึงอาศรม ทูลขอพระมัทรี พระองค์ก็จะทำ
มหากริยาบริจาต ทำให้ขาดผู้จะปฏิบัติดูแล พรหม-
จรรย์วัตรก็จะหม่นหมอง ท่านหวังประโยชน์พระ
โพธิญาณ จึงนิมิตเพศเป็นพราหมณ์ชรา เดินดงมา
พบทั้งพระเวสสันดรและพระมัทรีที่หน้ามุขพระอาศรม

เข้าทูลถามสุขทุกข์พระองค์ พระเวสสันดรก็เล่าให้
ฟัง และเชื่อเชิญให้เข้าไปพักในโรงน้ำ พร้อมทั้ง
ไต่ถามความประสงค์ที่ตั้นตั้นมา

พราหมณ์ชราก็ทูลว่า ตนนั้นยากไร้ขัดสน ไม่มี
ผู้ใดจะปฏิบัติ จะขอพระมัทรีเป็นทาน

พระนางมัทรีทราบอัชฌาสัยพระภัสดา จึง
ทูลว่า พระองค์จะบริจาคข้าผู้ทาสีให้แก่ผู้ใด ข้ามัทรี
นี้มีมีใจเคื่องข้อง จะเอาชีวิตแลกายนี้ถวาย ด้วย
กตัญญูกตเวทิต่างธรรมสุจริต ขอพระองค์จงมีใจ
โสมนัสเปรมปรีดี ด้วยภริยาทานบารมีคือข้าพระ
บาท อันยินยอมพร้อมด้วยพระราชาครัทธา ในกุศล
เจตนาอันแล้ว

พระเวสสันดรก็ยกเต้าน้ำ กุมมือพระมัทรี
หลังน้ำให้ตกลงเหนือมือพราหมณ์ ตรัสว่า เราก็รัก
มัทรีดังดวงตาดวงใจ แต่ก็รักพระสัพพัญญุตญาณ
ยิ่งกว่า อันว่าภริยาทานของเราจะให้สำเร็จแก่การ
ตรัสรู้ในอนาคตกาลนั้นเถิด

ปรากฏพื้นดินและพื้นน้ำก็ไหวหวั่น ขุนเขา
สัตตบริภัณฑ์สิเนรุราชต่างน้อมยอดอย่างจะอภิวัต

ประกาศกองสภาการ ผูกทวยเทพอุโฆษนาการ
ประนมกรน้อมเกศ อนุโมทนาพระอุปบารมีเสียง
สนั่นเป็องต่ำแต่อัชฌาภาศเท่าถึงภวัคคพรหม เมื่อ
พระเวสสันดรยกยอดพระบารมีมหาภริยาทานแก่
อินทพฤตมาจารย์

พราหมณ์พระอินทร์ก็ถวายพระนางมัทรีคืน
ไว้ปฏิบัติพระองค์ แล้วลาไป

ฝ่ายชูชกพาพระกุมารเดินป่ารอนแรมมาได้
๑๕ คี้นก็ถึงพระนครสีพี ขณะที่พระเจ้าสญชัยเสด็จ
ออกพระที่นั่งบัลลังก์รัตนสิงหาสน์มุขพิมาน ชูชก
ก็พาพระกุมารเดินหลีกลัดตัดหน้าฉาน ผ่านมาตรง
หน้าพระที่นั่ง พระองค์ทอดพระเนตรเห็น ก็ใช้ให้
อำมาตย์ไปเอาตัวเข้ามาถวาย ได้ถามว่าชูชกได้สอง
พระกุมารมาแต่ที่ใด

ชูชกกราบทูลว่า พระเวสสันดรมุ่งหมาย
บำเพ็ญบารมี จึงยกยอดปิยบุตรทานให้แก่ตน

พระเจ้าสญชัยไม่ทรงเชื่อ

หมู่มุขมนตรีอำมาตย์ราชเสวกฟังคำชูชกแล้ว
ก็วิพากษ์วิจารณ์ว่า เมื่อทำวเธอยังครองราชสมบัติ

อยู่ ก็ยกบัลลังก์นาเคนทร์ให้ไป จนไพร่ฟ้าประชา
ชนแค้นเคืองให้เนรเทศออกไปอยู่ภูฎิง ยังบริจาค
พระลูกรักให้ตาเฒ่า ดูช่างผิดขัดตียประเพณีแต่
โบราณ

ชาลีได้ฟัง จึงกราบทูลพระเจ้าสญชัยว่า ควร
แลหรือที่หม่อมขุนอำมาตย์จะมาประมาทหมิ่นพระบิดา
พระองค์ทุกข์ลำบากบวชเป็นฤๅษีชีไพร จะเอาพระ
ราชทรัพย์สิ่งอันใดมาทำทาน ก็มีแต่ลูกทั้งสอง จึง
เสียสละด้วยพระราชประสงค์แสวงปรมัตถบารมีตาม
แบบบรมพงศ์โพธิสัตว์สืบๆ กันมา

เจ้ากรุงสีพีทอดพระเนตรเห็นพระนัดดาอย่างนี้
อยู่กับชูชก จึงตรัสถาม เจ้าเคยสนิทแนบแน่นเหนือ
พระเพลา บัดนี้ไฉนจึงมานั่งนิ่งเฉย ประหนึ่งเป็น
แขกไม่คุ้นเคย

ชาลีทูลตอบว่า เธอทั้งสองเป็นทาสของชูชก
พระบิดาตั้งค่าตัวไว้ สำหรับตนนั้นค่าหนึ่งพันตำลึง
ทอง ส่วนกัณหานั้นเป็นพระราชทรัพย์สิ่งละร้อยกับ
ทองร้อยตำลึง

พระเจ้าสมุชชัยจึงให้นายนักการไปเบิกสิ่งของ
มาพระราชทานแก่ชูชกเป็นค่าไถ่ แล้วก็พาสองกุมาร
กลับเข้าวัง ตระเตรียมจตุรงค์โยธา จะออกไปรับพระ
โอรสและพระสุนิสากลับเข้าพระนคร ระหว่างนั้น
เฒ่าชูชกบริโภคอาหารเหลือขนาด ไฟธาตุเผาผลาญ
ไม่ทันก็กระทำกาลกิริยา พระเจ้าสมุชชัยก็ให้กระทำ
สรีริกัจ แล้วเที่ยวป่าวร้องหาพวกเฒ่าเหล่าพี่น้องตา
เฒ่าทั่วทั้งจังหวัดพระนครสี่พีก็มีได้พบปะแต่สักคน
ท่านจึงให้ชนทรัพย์สมบัติของเฒ่าทั้งหมดคืนเข้า
ห้องพระคลังหลวง

เมื่อถึงอุดมฤกษ์ที่จะเคลื่อนพล สีกษัตริย์จะ
เสด็จไปรับพระเวสสันดร พราหมณ์ชาวเมืองกลิงค-
ราชก็นำเศวตคเชนทรมาคืนถวายไว้ดังก่อนเก่า
พระเจ้าสมุชชัยก็ให้พระชาลีขึ้นทรงเศวตกัญชูชชัย
ปัจฉัยนาเคนทร์ นำจตุรงค์พยุหบาตรเป็นขบวนหน้า
พระองค์เป็นทัพหลวง ทรงคเชนทรที่นั่งบัลลังก์รัตน
ราชพิमान พระนางมุสดีและพระกัณหาทรงราชรถ
ทอง ผูกม่านมิดกำบังองค์ แลรถพระประเทียบ นาง
พระกำนัลเป็นคู่ๆ เรียงราย อยู่ขบวนหลังต่อท้าย

พยุหยาตรา

เมื่อถึงมุลินทประเทศโบกขรณีจึงยับยั้งพยุหโยธี พระชาลีตั้งตำแหน่งที่ประทับเสด็จพระอัยกา แล้วตกลงกันว่าพระเจ้าสมุชชัยจะเสด็จเข้าไปก่อน แล้วพระนางมุสดีจึงตามไป สองกุมารนั้นรอร้งอยู่สุดท้ายเมื่อกลับทัพประเทียบพล บ่ายหน้าคืนพระนครแล้วพระเจ้าสมุชชัยก็เสด็จลงจากราชกุญชร เสด็จดำเนินแวดล้อมด้วยหมู่อำมาตย์ไปยังอาศรม

พระเวสสันดรและมัทรีเห็นพระบิดา ก็กราบลงกับฝ่าพระบาท พระองค์ก็สวมกอดพระโอรสและพระสุนิสา ต่างพระองค์ก็ทรงพระโศกก็ ครั้นระงับโศกแล้ว ก็ตรัสถามทุกข์สุขกัน พระเวสสันดรทูลว่าชีวิตท่านทั้งสองลำบากยากแค้นมาก อาศัยแต่ผลไม้ที่แสวงหามาเลี้ยงกัน

ท้าวเธอถามถึงสองกุมาร ก็ทูลตอบว่าได้ยกให้เป็นทานแก่พราหมณ์เฒ่า มันผูกข้อมือมัดลงไปต่อหน้า ทั้งโยยตีไม่ปราณี ลูกก็ได้แต่อดูรมิเว้นวายพระร่วมเกล้าจงตรัสเล่าให้บรรเทาทุกข์ด้วย พระบิดาตรัสตอบ เราได้ไถ่พราหมณ์เฒ่าด้วยราชทรัพย์

สำเร็จแล้ว เจ้าจงหายห่วงเถิด บ้านเมืองก็ร่มเย็น
เป็นปกติดี

พระนางผู้สดีดำริว่า ป่านะนี่พ่อลูกคงหยุด
กำสรดโศกแล้ว เราควรไปสู่อาศรม จึงเสด็จพร้อม
นางกำนัล ทั้งสององค์ก็มากราบพระชนนี กัณฑ์หา
ชาลี แวดล้อมด้วยกุมารราชบริพารก็เสด็จถึงอาศรม
สถาน

พระมัทรีทอดพระเนตรเห็นลูกทั้งสองก็เสด็จ
เล่นจนสุดแรง พร้อมกันแสง สองกุมารก็วิ่งเข้ากอด
พระชนนี ทั้งสามองค์ทรงโศกก็พิลาปรำพัน จนถึงซึ่ง
วิสัญญ์ภาพสลบลง พระเวสสันดรทอดพระเนตรเห็น
สองกุมาร ก็ทรงพระกำสรดสิ้นสมปฤดี ทั้งสมเด็จพระปู่
สมเด็จพระย่าก็กั้นแสงแสนพิลาป จนถึงวิสัญญ์ภาพทั้ง
หกพระองค์

บรรดาพหลจตุรงค์ราชมนตรี ทั้งสาวสนม
นารีนิกรกำนัล ก็ชวนกันโศกศัลย์ล้มสลบชบเคียร
สิ้นทั้งบริเวณชัตติยาศรม เปรียบประหนึ่งว่ากำลัง
ลมยุคันตวาด อันพัดสาลวันให้ล้มเนรนาตเป็น
มหัศจรรย์

ขณะนั้นก็บังเกิดโกลาหลทั่วแผ่นดิน สะท้าน
สะเทือนถึงเขตขอบจักรวาล พื้นพิภพสุธาธารนี้ก็กัมป-
นาท ตลอดถึงพิภพสุธาธาวัสอันสูงสุด ทั้งมหา
สาครสมุทรก็ตีฟองนองระลอก กระทบกระทั่งฝั่ง
กระฉอกฉะฉาดฉาน ทั้งขุนเขาพระหิมพานต์สัตต-
บริภันท์สินธุราช ก็โน้มยอดอย่างจะอภิวัตพระ
บารมี สมเด็จพระสักกเทวราชทรงอาวชันการก็
ทราบเหตุแห่งมหัศจรรย์ จึงบันดาลห่าฝนโบกขร-
วัสสันต์วัสสิกธारा ให้ตกลงในที่ชุมนุมขัตติยวงศา
ทั้งหกกษัตริย์ ก็ค่อยบรรเทาที่ทุกข์โศกนั้นชุ่มชื้น
ต่างก็ได้พระสติ พื้นดินสมปฤดี พันจากวิสัยญีนั้น

เมื่อมหัศจรรย์บันดาลเกิดจลาจลทั่วสากลโลก
ธาตุ ทั้งห่าฝนโบกขรพรชตกลองประพรมในตำแหน่ง
ขัตติยสมาคมควรจะปรีดา ทุกหมู่หมวดมุขมาตยา-
ทิวาชาติ เสนาพฤตามาตย์ราชกวี อีกทั้งพระสนม-
นารีนิกรอนงค์ ทั้งพวกพหลจตุรงค์ราษฎร์ประชา-
กร ก็เกิดชนลุกลยดสยอนเสวยพระเดช ต่างชวน
กันโน้มเกศกราบบังคมทูลว่า

ข้าแต่เรนทร์สุรสมมุติเทวราช จงทรงพระ
กรุณาโปรดอดโทษที่ประมาทแต่หลังมา ขอเชิญ
เสด็จละอองธุลีลาผนวชไพโร ทรงซึ่งขัตติวิสัย
สวรรณยศ คือนพระนครอันพิเศษด้วยสิริสมบัติ สืบ
เสวยสวรรณยาธิปัตย์ถวัลย์วงศ์ เป็นมิ่งมกุฎดำรง
สกลอาณาจักร จะได้เป็นที่พึ่งที่พำนักสัตว์นิกร ให้
บรรเทาที่ทุกข์เดือดร้อนระงับภัย ดุจมหาเศวตฉัตร
ชัยอันกางกั้น ได้ร่มเย็นไปทั่วทุกอเนกอนันต์นิกร
ประชาชน

จงทรงพระกรุณาโปรดรับนิมนต์ข้าพระบาท
ฝูงเสนาพฤตมาตย์ราษฎร์ประชา อันทูลอาราธนา
อยู่นี้เถิด

พระเจ้าสญชัยกัทรัสให้พระเวสสันดรอดโทษ
ให้ท่าน ที่ลุ่มหลงเชื่อคำชาวพระนคร เนรเทศพระ
โอรส และอดโทษานุโทษแก่ประชากรชาวสีพี ลา
เพศดาบส กลับไปปกครองแคว้นแคว้นสีพีเถิด

พระเวสสันดรก็รับพระราชโองการ พระองค์
และพระมัทรีลาพรตเสด็จนิวัติสู่พระนครมาปกครอง
อาณาจักรสีพีสืบไป

*นับตั้งแต่พระศรีศากยมุนีโคดม พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ปัจจุบันของเราได้ทรงสร้างพระบารมีเริ่มแรก เป็นมโนปณิธานตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าในพระทัย ณ สมัยที่ทรงสืบปฏิสนธิถือกำเนิดเป็นมาณพหนุ่มผู้แบกมารดาข้ามมหาสมุทรเป็นต้นมา จนกระทั่งถึงครั้งสุดท้าย ได้ทรงถือกำเนิดเกิดเป็นพระเวสสันดรมหาบุรุษพุทธวงศ์โพธิสัตว์เจ้านั้น นับเป็นเวลารวมทั้งสิ้นได้ ๒๐ อสงไขยกับเศษอีกหนึ่งแสนมหากัป

ตลอดระยะเวลาเหล่านี้ พระองค์ผู้ทรงมีพระหฤทัยผูกพันมุ่งมั่นปรารถนาซึ่งพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ต้องทรงสร้างสมอบรมพระบารมีอย่างยิ่งยวด มิได้ทรงเอื้อเพื่ออาลัยไยดีต่อร่างกายและชีวิตพระองค์เลยแม้แต่น้อย ต้องทรงพลีชีวิตเลือดเนื้อออกแลกกับพระโพธิญาณ ..

พระองค์ทรงบริจาคโลหิตในพระวรกายให้เป็นทาน ก็มีประมาณมากกว่ากระแสดลวารีทั้ง ๔ สมุทร

พระองค์ทรงบริจาคมังสะคือเนื้อในพระวรกาย
ให้เป็นทาน ก็มีประมาณมากกว่าพื้นแผ่นดินมหาปรุพี

พระองค์ตัดพระเศียรซึ่งประดับสรพอลังการ
ให้เป็นทาน ถ้าจะประมาณสะสมเอาไว้ก็มีประมาณ
มากกว่าผลมะพร้าวอันมีอยู่ในปรุพีมณฑล

พระองค์ทรงคว้านควักพระเนตรทั้งสองซ้าย
ขวาให้เป็นทาน ก็มีประมาณมากกว่าดวงดารากรใน
อากาศ

พระองค์ทรงผ่าพระทรวง เพิกหทัยออกให้
เป็นทาน ก็มีประมาณมากกว่าผลไม้ทั้งหลายบรรดา
มีในพื้นที่มณฑลสกลปรุพี

ความเสียสละอันยิ่งใหญ่ในการสร้างพระ
บารมีแห่งองค์สมเด็จพระบรมโพธิสัตว์เจ้าของเรา
ย่อมปรากฏมีมากมายเป็นอัศจรรย์ตามที่พรรณนามา
เมื่อพระองค์ทรงมีวาสนาบารมีครบถ้วนบริบูรณ์ทุก
ประการ และถึงกาลอันสมควรแล้ว พระองค์ก็
เสด็จจุติจากสวรรค์ชั้นดุสิตเทวโลก มาอุบัติตรัสรู้
เป็นเอกองค์สมเด็จพระจอมมุนีชินสีห์สัมมาสัมพุทธ-
เจ้าในมนุษย์โลกนี้ เมื่อประมาณ ๒,๕๐๐ กว่าปี ณ

ชมพู่ทวีป

การที่พระองค์ทรงอุทิศสาหะ สร้างพระบารมี
มาอย่างแสนลำบากยากเย็น ก็ด้วยมีพระประสงค์จะ
นำพระองค์ออกจากทุกข์ภัยในวัฏสงสาร และรื้อชน
สัตว์โลกออกจากทุกข์ภัยในวัฏสงสารอีกด้วย เพื่อ
ให้เข้าสู่แดนเกษม อมตมหานิพพาน

*คัดจากหนังสือ มุนีนารถที่ปณี โดย พระเทพมุนี (วิลาศ ญาณวโร
ป.ธ. ๙) เจ้าอาวาสวัดดอน เขตยานนาวา กทม.

ผู้มีจิตศรัทธา
ร่วมกันจัดพิมพ์
เป็นธรรมบรรณาการ
เพื่อเผยแพร่

ไม่จำหน่าย

เมื่อใดที่ท่านไม่เห็นประโยชน์
กรุณามอบหนังสือนี้ให้วัด
หรือให้แก่ผู้ที่จะใช้ประโยชน์ได้